

Esther Alsina Galofré

Entrevista

Quan vas decidir començar en el món de la il·lustració infantil?

No va ser una decisió que vaig prendre en un moment determinat de la meva vida. La vocació artística ha estat i és tot un camí que va començar en el moment en què les meves joguines eren els llapis de colors i els blocs de dibuix.

Quan fa que t'hi dediques?

De petita sempre vaig saber que volia aprendre les tècniques artístiques alhora que necessitava una formació que em servís com a base. Vaig començar a assistir a classes de dibuix i de pintura quan només tenia set anys i mai vaig deixar de fer-ho, fins que encara vaig accedir a estudiar la carrera de Belles Arts a la Universitat de Barcelona. Paral·lelament als estudis universitaris vaig realitzar nombroses il·lustracions i d'altres treballs en diferents tècniques i suports (disseny gràfic i pintura), molts dels quals responien a projectes emmarcats en les tasques acadèmiques i per altra a projectes que vaig anar efectuant, ja fossin per encàrrec o per compte propi. En la recta final dels estudis de Belles Arts vaig estudiar a l'École Supérieure des Arts Décoratifs de Strasbourg, on vaig treballar en els seus tallers tot coneixent el funcionament fins aleshores desconegut per mi d'una escola d'arts decoratives francesa. En la citada escola emmarcada a l'Alsàcia vaig adonar-me del caràcter transversal que

atorgaven a la praxis de l'art, ja que per exemple els professors que impartien matèries d'història i estètica de l'art visitaven molt freqüentment els nostres tallers. Així doncs es creava un diàleg molt enriquidor entre el treball plàstic de l'estudiant i l'aprenentatge teòric, formant una base imprescindible per encarar la vida artística i alhora personal.

Allà vaig descobrir l'aspecte que ha esdevingut un dels eixos principals i vertebradors dels anys següents de la meua vida, com és l'estudi del patrimoni i la història de l'art. No puc concebre una trajectòria artística o praxis de l'art sense fomentar el coneixement d'una teoria que la sustenta, l'explica i que l'acabarà emmarcant en un període de la humanitat. L'obra d'art no pot aïllar-se d'un moment, d'un espai i d'un context, i per aquest motiu en la gairebé obsessió de voler respondre als per què, vaig decidir realitzar una tesi doctoral en història de l'art a la Universitat de Barcelona.

Així doncs, en l'actualitat em dedico a la investigació de l'art, per la qual cosa he aturat momentàniament el món de la il·lustració infantil. No obstant, aquesta activitat no m'impedeix recórrer a la part més pràctica de l'art, però és una praxis aplicada a suports gràfics relacionats amb la meua tasca actual.

És molt complicat fer-se un lloc en l'àmbit de la il·lustració infantil actualment?

Actualment res és fàcil, i també és bo que no ho sigui. La competència ajuda entre d'altres coses a formar bons professionals, cada cop millors i més exigents en sí mateixos i també més dinàmics. I a part de l'esforç i la constància hem de recordar que la il·lustració dirigida als infants ha de tenir quelcom màgic, ens ha de poder transportar a un món d'il·lusió que es converteixi en un reducte.

La il·lustració infantil també ha de poder explicar el món, les seves menudeses, els seus perills i les seves coses bones d'una forma subtil i ben entenedora, perquè els nens tinguin ganes de seguir descobrint històries i alhora vulguin sortir del dibuix i aterrar a la realitat.

I arribar a publicar contes?

Això és encara més complicat. Hi ha molts bons professionals i per tant la competència és elevada. La publicació juga amb la vessant econòmica d'aquesta professió i en aquest camp, com en molts d'altres, hi entren en joc altres conceptes i necessitats malauradament poc a l'abast dels il·lustradors.

De quin projecte et sents més orgullós?

Recordo amb especial il·lusió el moment en què vaig concebre un cargol amb una closca oberta plena de llibres que va convertir-se poc després en el Bibliol.

Quins són els passos que segueixes per arribar a fer una il·lustració definitiva?

Llegeixo la història o l'escena i busco el punt àlgid d'aquesta. He de confessar que m'agrada molt el paper en blanc. No li tinc por.

Sempre començo una il·lustració partint d'un esbós i d'una o varies idees. Sóc molt observadora i això m'ajuda a agafar elements de la realitat donant-los un altre sentit, relacionant-los entre sí i inclús atorgar-los vida. Després, el dibuix agafa el seu propi camí, creix i va més enllà molt sovint del què havia plantejat en un primer moment. Quan es tracta de la il·lustració el dibuix és la base de la composició, la base dels personatges, dels escenaris, dels espais, i més tard arriba el color. I encara que treballi amb collage segueixo aquest mateix procés, fins que l'escena queda totalment acabada.

Amb quines tècniques prefereixes treballar?

Sóc amant de la línia i de la taca. M'agrada arribar fins gairebé el final de la composició amb tècniques manuals. Prefereixo treballar amb gouache, aquarel·la, collage.

Com definiries el teu estil?

No em trobo còmode fent aquest tipus de definicions, doncs l'estil també pateix o gaudeix d'una evolució i per tant varia en funció dels anys. No tenim més que comparar el primers i últims dibuixos d'Àp·les Mestres, Lola Anglada o Mercè Llimona.

Els il·lustradors actuals estan massa preocupats per copsar aquest suposat "estil propi". En part és comprensible, ja que el món professional de l'edició i la il·lustració així ho promouen, i ho fan d'una manera a vegades massa "mercantilista". Però jo crec que l'il·lustrador és, abans de tot, un artista sensible a la literatura, a un guió o un enunciat conceptual al qual ha de "donar llum", doncs aquest és el sentit etimològic de la seva professió. En aquest sentit, des dels primers il·lustradors medievals (com el beat de Liébana) fins els grans il·lustradors anglesos del segle XIX, com Aubrey Beardsley, Walter Crane o Arthur Rackham, és aprofundir en la poesia de l'enunciat que se'ns dona i no tant perseguir obstinadament un estil inalterable... Si aquest ha d'arribar... ja ho farà.... De moment, hem de seguir explorant la poesia.

Quins són els propers projectes previstos –si es poden explicar, clar!-?

Aquests es troben en una fase encara embrionària, doncs finalitzar una tesis doctoral no és poca cosa! Malauradament per les ments inquietes com la meva, el món de la recerca acadèmica és força incompatible amb el de la creació artística. Hi ha una oposició ancestral entre especulació teòrica i experimentació plàstica, que ja lamentava Friedrich Schiller en les seves Cartes per a l'Educació estètica de l'home. Avui dia, aquesta incompatibilitat s'ha fet gegant tot i estar de moda en la Universitat i les Galeries d'Art els treballs multidisciplinaris. Però puc adelantar, en quant a il·lustració es refereix, la participació en un projecte centrat en la cultura material de la infància. Això vol dir que m'interessa treballar en la representació dels nens i nenes a través de la història de l'art occidental i, molt particularment, en la història del nostre país. En aquest projecte tan vast no hi mancaran llenguatges artístics com la pintura, el gravat i la il·lustració infantil.

Bateria de preguntes ràpides

El teu il·lustrador/a preferit/da és?

Jo mai penso en clau de noms propis. Més aviat en clau de títols d'obres que m'agraden. Però si haig de dir-ne algun: Walter Crane, Nicolas Duffaut (com a artistes estrangers) i Lola Anglada, Pere Torné Esquius i Joan Junceda (com a artistes de casa nostra).

Si poguessis il·lustrar un conte clàssic o popular quin triaries?

El Conte de Nadal de Dickens

Si poguessis convertir-te en un personatge de conte quin series?

El Soldadet de plom

Parla'ns de la teva experiència com a usuària de biblioteca pública.

Tinc molt bones experiències i acostumo a acudir-hi, pel tracte, el material que hi trobo i el silenci que s'hi respira.

I per acabar...

Il·lustrar la meva versió particular del Bibliol ha estat...

Crear el Bibliol va ser ... donar vida a un personatge que traspuava molta simpatia i que a més és amant de la literatura. (no oblidem que la seva closca està farcida de llibres!)

Com acabaries la frase: il·lustrar un conte és...

Donar vida a una història tot ubicant-la en un escenari visual i plàstic.

Currículum de l'Esther

Llicenciada en Belles Arts per la Universitat de Barcelona (2007), Màster en Gestió del Patrimoni Cultural (Universitat de Barcelona, 2009), i actualment doctoranda en Història de l'Art (Universitat de Barcelona, 2011-2015).

Arrel de la seva formació artística ha rebut diversos encàrrecs com a il·lustradora i dissenyadora gràfica, col·laborant en publicacions il·lustrades, publicacions periòdiques i en exposicions, i essent premiada per alguns dels seus treballs gràfics. Alguns dels seus treballs a destacar són:

- Il·lustració per l'exposició « Trenta Anys portant el Drac » comissariada per Eva Bolaño (Centre d'Art Contemporani La Sala de Vilanova i la Geltrú. Abril 2010).
- Participació a l'exposició col·lectiva « Satoco Iwamoto i amics » a la Sala Portal del Pardo d'El Vendrell. 19-III/18-IV-2010. A partir de l'exposició homònima al Museu d'Art de Nagasaki del Japó (Agost 2009).
- Realització de fotografies amb l'artista Francesca Calaf pel projecte expositiu « Diàleg sense paraules » (Vilanova i la Geltrú. Novembre 2007).
- Il·lustracions pel desenvolupament del pla d'entorn Roquetes (Ajuntament de Sant Pere de Ribes. Juny 2006).

- Il·lustracions del conte *Barrina, el Drac petit de la Geltrú*. Text de Núria Juncosa i editat per l'Associació Amics del Drac de la Geltrú (Vilanova i la Geltrú. Abril 2006).
- Il·lustracions del conte *El Crepúsculo de Honoré Liebwhol*. Text d'Oriol Vaz-Romero, Barcelona, Impr. Diagonal, 2006, 199 p., il. col. 22 x 14,3 cm.
- Il·lustracions del conte *La primera Ópera. Una tarde con "Don Carlos"*. Text d'Oriol Vaz-Romero, Barcelona, Impr. Diagonal, 2007, 52 p., il. col. 19,5 x 20,7 cm.
- Portada del *Diari de Vilanova* per a l'edició especial i extraordinària de la Fira de Novembre. Tardor de 2005.
- Exposició – i muntatge expositiu propi- de la vídeo-instal·lació *El Cel: producte del dia* a l'espai expositiu de l'Escola Municipal d'Art i Disseny de Vilanova i la Geltrú en la mostra Octubre del Disseny, durant els mesos d'octubre i novembre de 2005.
- Felicitació de Nadal pel taller La història a les nostres mans que es realitza a l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. Desembre 2004.
- Creació de la mascota de les Biblioteques J.Pla i Manuel de Pedrolo de Roquetes i Sant Pere de Ribes a partir d'un concurs d'il·lustració infantil que es va convocar el juny de 2004.

A redós de la historiografia ha desenvolupat l'estudi i identificació del fons xilogràfic dels impressors catalans Jolis-Pla (s. XVII-XVIII) conservat a la Biblioteca de Catalunya; i ha realitzat tasques de conservació i documentació del fons patrimonial de la Universitat de Barcelona. També ha participat en l'organització de diverses exposicions a l'entorn de la col·lecció d'art de la Universitat. Igualment, ha realitzat la interpretació i documentació de la col·lecció "Llegat 1956" a la Biblioteca Museu Víctor Balaguer com a tècnica de la Diputació de Barcelona (2009-2010). Des de 2011 forma part del Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona gràcies a una beca de Formació de Personal Investigador atorgada pel Ministeri de Ciència i Innovació.

Com investigadora la seva recerca es centra en l'art català de finals del segle XIX i primera meitat del segle XX. És autora de l'opuscle *El col·leccionisme com agent professionalitzador i vector de dinamisme sociocultural* (Oriol Vaz impressor-editor, Barcelona 2008), de l'article « Marià Fortuny i Marsal. L'Orientalisme i Josep Tapiró. La pintura burgesa » (Portal de Cultura Catalana (Culturcat) Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Barcelona 2009); dels estudis al voltant de la col·lecció "Llegat 1956" tals com « El "Llegat 1956": petites finestres per a un gran segle d'art » (*Revista de Catalunya*,

Barcelona 2009), « La col·lecció de pintura "Llegat 1956": passejar per l'art català de tombants de segle, a la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer » (*Quaderns de Patrimoni del Garraf*, Vilanova i la Geltrú 2010) i « Una gran època artística rau en una col·lecció: el "Llegat 1956" » (*Butlletí de la Biblioteca-Museu Balaguer*, Vilanova i la Geltrú 2010); així com del text « Conèixer Josep Gudiol des de la veu dels seus deixebles » (*e-artDocuments*, Barcelona 2010); « La pintura mural de Dionís Baixeras. 1862-1943 » (*Goya*, en premsa).

Coautora del capítol « El Pla de l'Estany » de l'*Atles Paisatgístic de les terres de Girona* (Amb Maria de Lluc Serra i Jordi Gimferrer) (Girona, Diputació de Girona, 2010); autora de « Museu Víctor Balaguer » a *Joies del Modernisme Català* (Gran Enciclopèdia Catalana, Barcelona 2011). Igualment és autora de *L'aflorament de societats i grups artístics. Vers el foment de les Belles Arts a la Barcelona de tombants de segle (1846-1923)* (Premi de la Societat d'Estudis Històrics, societat filial de l'Institut d'Estudis Catalans, 2012), i que esdevé un tema que recull en la seva tesi doctoral, centrada en la Societat Artística i Literària de Catalunya. En l'actualitat (des de 2011 i juntament amb Enric Orriols) està elaborant la biografia i catàleg raonat d'obra de Dionís Baixeras (1862-1943) i un estudi al voltant del fons personal d'Antoni Ollé Pinell.

Participació com a convidada a "La tertúlia del matí" del programa Els Matins de Catalunya Ràdio (Tema de la tertúlia: joves artistes. Convidats: Esther Alsina, Sandra Capilla, Carles Cors i Raúl Ramos. Presentat per: Xavier Vilà. 18-VIII-2010); així com entrevistada al programa "Obert per vacances" de Canal Blau - Maricel Televisió. Entrevistador: Ramon Soler i presentat per: Quim Martínez, 13-VII-2010, entre d'altres mitjans locals i ha realitzat conferències (Vilanova i la Geltrú 2011; Sant Julià de Vilatorrada 2012; El Vendrell, 2012) i participat en simposis en el si d'un projecte I+D de la Universitat de Barcelona (València, 2012).

Alguns treballs de l'Esther

